

Beslut: 2006-09-11

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 20 april 2006

Saken

Återkrav av studiemedel på grund av
för hög inkomst under första och
andra kalenderhalvåret 2004

Nämndens beslut

Nämnden upphäver CSN:s beslut om återkrav från den 10 juli 2006.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

CSN beslutade den 20 april 2006 om återkrav av 12 280 kronor av det studiemedel som NN erhållit för veckorna 3-22 under första kalenderhalvåret 2004. Till beloppet kom ränta och expeditonsavgift. CSN hade, i brist på utredning över hur inkomsten fördelade sig mellan kalenderhalvåren, fördelat inkomsten enligt taxeringen lika mellan halvåren.

NN överklagade beslutet den 10 maj 2006 och lämnade material till stöd för att inkomsten i sin helhet hörde till det andra kalenderhalvåret 2004.

CSN beslutade den 16 maj 2006 att återkräva 1 842 kronor av det studiemedel som betalats ut till NN för veckorna 24-26 under första kalenderhalvåret 2004. Enligt en anteckning hade CSN missat att fatta detta återkravsbeslut när ärendet initierades den 20 april 2006.

CSN överlämnade ärendet den 18 maj 2006 och upplyste att myndigheten inte funnit skäl att ändra beslutet enligt 27 § förvaltningslagen.

CSN upphävde den 10 juli 2006 de tidigare återkravsbesluten för första kalenderhalvåret 2004 och beslutade istället om återkrav av 12 075 kronor av det studiemedel som betalats ut för andra kalenderhalvåret 2004 (veckorna 27-33).

Överklagandenämnden för studiestöd har den 10 augusti 2006 begärt ett yttrande från CSN angående den rättsliga grunden för återkravsbeslutet den 10 juli 2006.

I ett yttrande den 21 augusti 2006 framhöll CSN bland annat följande. Genom de uppgifter som NN lämnat i sitt överklagande har det framkommit att den inkomstfördelning som legat till grund för återkravsbeslutet den 20 april och den 16 maj var felaktig. Möjligen borde detta ha uppmärksammats redan innan beslutet den 16 maj, men oavsett hur det kan förhålla sig med detta så har det när felaktigheten senare uppmärksammats förelegat anledning för CSN att ändra de fattade besluten med stöd av 27 § förvaltningslagen. Återkrav av studiemedel för andra kalenderhalvåret 2004 blev aktuellt först den 10 juli 2006 då CSN bedömde att NN:s årsinkomst skulle fördelas på ett annat sätt än som tidigare hade bedömts. Möjligen borde CSN ha gjort en sådan bedömning redan i samband med att överklagandet kom in och redan då fattat beslut om att återkräva studiemedel för andra kalenderhalvåret 2004. Att så inte skedde innebär inte att CSN skulle vara förhindrad att senare fatta ett sådant återkravsbeslut. CSN anser att det enligt 5 kap. 1 § första stycket studiestödslagen finns grund för att fatta beslut om återkrav av studiemedel för andra kalenderhalvåret 2004 såsom skett genom beslutet den 10 juli 2006. CSN anser att överklagandet bör avslås.

Författningsbestämmelser

Av 3 kap. 19 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att som den studerandes inkomst under ett kalenderhalvår räknas vad som hänför sig till det halvåret av den studerandes överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital vid taxeringen för kalenderåret.

Av 5 kap. 1 § samma lag framgår att om en studerande har fått studiemedel felaktigt eller med för högt belopp på grund av att summan av hans eller hennes överskott i inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital vid taxeringen överstigit den inkomst som lagts till grund för beräkningen av studiemedel, skall det som betalats ut för mycket krävas tillbaka. Belopp som understiger en viss av regeringen fastställd gräns, skall dock inte krävas tillbaka.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat att studiehjälp eller studiemedel lämnats felaktigt eller med för högt belopp, skall det som betalats ut för mycket krävas tillbaka. Detsamma gäller om någon på annat sätt fått studiestöd felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta.

Om det finns synnerliga skäl, får ett krav på återbetalning enligt första eller andra stycket helt eller delvis efterges.

Nämndens bedömning

CSN har genom reglerna i 5 kap. 1 § första stycket studiestödslagen ålagts att inhämta taxeringsuppgifter, jämföra dessa med den inkomst som lagts till grund för beräkningen av studiemedel och återkräva det som betalats ut för mycket. Bestämmelsen har utformats på ett sådant sätt att det är taxeringsbeslutet som grundar rätt och skyldighet för myndigheten att agera. När CSN genomfört inkomstkontrollen för ett taxeringsår får myndigheten anses ha tagit ställning till vilka belopp som ska återkrävas med anledning av inkomstkontrollen. Om taxeringen

härefter ändras ankommer det på CSN att ta ställning till frågan om ändring av återkrävda belopp. Däremot finns det enligt överklagandenämndens mening inte i denna bestämmelse utrymme för annan ändring till den enskildes nackdel.

För det fall det inkommer nya uppgifter om inkomstens fördelning mellan kalenderhalvåren och dessa uppgifter leder till att ett återkrav borde höjas, är grunden för höjning att den enskilde genom underlåtet eller ofullständigt uppgiftslämnande orsakat att återkravsbeloppet blev för lågt. Det måste således finnas ett orsakssamband mellan de bristfälliga uppgifterna och det felaktiga beslutet. Om myndigheten haft tillgång till uppgifterna, men inte använt sig av dem, kan orsakssambandet vara brutet.

I NN:s fall kan överklagandenämnden konstatera följande.

- Beslutet den 20 april 2006 om återkrav av studiemedel för första halvåret, vilket får anses innefatta ett ställningstagande att återkrav inte ska ske för det andra halvåret, grundades på antaganden om inkomstens fördelning som visat sig felaktiga. CSN har numera upphävt återkravsbeslutet. Överklagandet i den delen föranleder därför inte någon åtgärd.
- Beslutet den 16 maj 2006 om ytterligare återkrav av studiemedel för första halvåret grundades inte på nya taxeringsuppgifter utan var en korrigeringsåtgärd av ett misstag som gjorts den 20 april 2006. Grund för att rätta sådana misstag genom återkrav finns inte. CSN har numera upphävt beslutet. Överklagandet i den delen föranleder därför inte någon åtgärd.
- CSN har efter det att överklagandet kommit in både gjort ett aktivt beslut och en så kallad obligatorisk omprövning. Vid detta tillfälle har myndigheten haft tillgång till de uppgifter som lämnats i överklagandet, men inte använt sig av dem. Först den 10 juli 2006 har myndigheten använt sig av de lämnade uppgifterna och beslutat om återkrav av studiemedel för det andra halvåret. Enligt överklagandenämndens uppfattning saknas erforderligt orsakssamband mellan ofullständigt uppgiftslämnande och felaktigt beslut. Då grund för återkrav således saknas, skall återkravet upphävas.

Mats Törnered

Anita Enocksson

Beslutet har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i nämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Marie-Louise Holmberg (ersättare för Margareta Söderström), Margareta Lindhagen, Ulrika Lindmark, Fredrik Pettersson och Christian Sjöstrand.

Föredragande: Anita Enocksson

Kopia till CSN
CSN, rättsenheten